Відгук

офіційного опонента–член-кореспондента НАПН України. доктора педагогічних наук, професора Бутенка В.Г. на дисертацію Руденченко А.А. на тему «Теоретичні і методичні засади навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах», подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (технічні дисципліни)

Подана до захисту докторська дисертація Алли Андріївни Руденченко викликає помітний інтерес серед науково-педагогічної громадськості., фахівців в галузі теорії і методики навчання, естетичної та дизайн-освіти. Адже йдеться про завершення фундаментального дослідження, якого очікували в Україні і на яке розраховували з метою ефективної організації навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах.

Актуальність дисертаційної роботи А.А.Руденченко зумовлена тим, що в умовах цивілізаційного розвитку українського суспільства питання дизайн-освіти набувають особливої гостроти й значущості, засвідчують про необхідність як теоретичного осмислення, так і практичного вирішення. Адже саме дизайн-освіта майбутніх фахівців є суттєвим чинником соціально-економічного зростання українського суспільства, збагачення культуро-творчої діяльності митців, підвищення ефективності навчання майбутніх фахівців в системі мистецьких навчальних закладів України.

Науково-педагогічний пошук дисертанта дозволив не лише актуалізувати вказану проблему, але й виокремити в контексті її вирішення існуючі резерви. Одним із таких резервів цілком обґрунтовано названо процес навчання етнодизайну майбутніх фахівців. Можна цілком погодитися із застереженням автора дослідження, що етнодизайн у вітчизняній мистецькій школі ще не знайшов належного визнання, розуміння й

впровадження. Існують окремі регіональні спроби посилити роль і місце вказаної складової навчального процесу, проте успішній реалізації системного й цілеспрямованого підходу до вирішення цього питання заважає методологічна й теоретична очікуваність, концептуальна невизначеність, відсутність педагогічних рішень щодо запровадження ефективної технології та методики навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах.

Немає сумніву в тому, що виконана дисертанткою наукова робота є своєчасною і спрямованою не на формальний розгляд означеного питання, а на всебічне вивчення можливостей навчання етнодизайну студентської молоді у вищих мистецьких навчальних закладах. Автором виявлено спробу на широкому масиві пошукової, експериментальної та методичної роботи довести, що в Україні є реальні умови докорінного виправлення існуючої ситуації і впровадження науково-обґрунтованої концепції і технології навчання етнодизайну майбутніх фахівців.

Ці обставини переконують в актуальності та доцільності виконаного дослідження, його унікальності, перспективності прийнятого рішення та отриманих результатів. З урахуванням зазначеного вважаємо доцільним більш детально проаналізувати основні положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження А.А.Руденченко. До них можна віднести наступне.

В дисертації подано розгорнуте висвітлення такої складної і багатоаспектної категорії як дизайн-освіта, висвітлено ретроспективний досвід дизайн-освіти в Україні та за кордоном, наголошено на існуючих здобутках та суперечностях, які є в цій освітній та творчій сфері, названо митців, які доклали чимало зусиль для розробки і втілення ідей народної архітектури, використання образотворчого фольклору в монументальних архітектурних спорудах тощо. Цей матеріал дисертації засвідчив, що автором виконано значний обсяг плідної пошукової та аналітичної роботи, в результаті чого отримано панорамне бачення генези становлення й розвитку

ідей та рішень стосовно етнодизайну як в минулому, так і в умовах сьогодення.

Достатньо цікавим виявився матеріал дисертаційної роботи, в якому автор дає оцінку теоретичним і практичним здобуткам з питань організації навчання етнодизайну студентів в мистецьких навчальних закладах. Характерною ознакою отриманих даних є те, що автор дослідження використовує можливості багаторівневого аналізу цього явища,інтерпретуючи його сутність, різновиди, можливості моделювання з урахуванням наукових досягнень в галузі мистецтвознавства, культурології, психології, педагогіки, соціології тощо. У результаті було запропоновано педагогічне розуміння етнодизайну як комплексної міждисциплінарної художньо-проектної діяльності, що синтезує в собі традиційні основи, сучасні мистецькі знання, а також методи художнього проектування та технічного конструювання. На основі такого бачення досліджуваного явища була висловлена автором конструктивна пропозиція щодо доцільності створення середовищних модулів, зокрема, соціокультурного, музейного та навчального. Ця пропозиція відкриває реальні перспективи для вияву студентами особистісно-ціннісного та творчого ставлення до об'єктів проектування.

В дисертації А.А.Руденченко подано аналітичний матеріал, який дає можливість глибоко осмислити не лише роль освітнього середовища. Йдеться, зокрема, про розвиток творчої особистості студента у процесі навчання етнодизайну у вищих мистецьких навчальних закладах. Дійсно, креативність студента-дизайнера не з'являється спонтанно. Для її розвитку потрібні відповідні умови, До таких умов автор дослідження відносить процес розвитку етнічної ідентичності студентів, пропонує створювати різновиди середовища проектно-творчої діяльності майбутніх дизайнерів, пов'язаної з етнодизайном ландшафтів, промисловим етнодизайном, етнодизайном інтер'єрів та графічного етнодизайну.

Безперечно, складна конструкція навчального процесу, пов'язаного з викладанням етнодизайну у вищій школі передбачала розробку адекватної методичної системи. На наш погляд, автору дослідження вдалося розробити і запропонувати теоретично обґрунтовану модель методичної системи навчання етнодизайну студентів у вищій мистецькій школі. Привертають увагу модулі методичної системи (ціннісно-смисловий, суб'єктно-організаційний та процесуально-діяльнісний), форми взаємодії учасників навчального процесу, а також інструментарій навчання етнодизайну. Без сумніву можна констатувати, що цей матеріал заслуговує позитивної оцінки та підтримки.

Експериментальна частина дисертаційного дослідження дозволила визначити існуючий стан та рівні навчальних досягнень студентів-дизайнерів, проаналізувати потенційні можливості їх в галузі дизайнерської творчості, експериментально обґрунтувати ефективність запропонованої системи навчання етнодизайну студентів у процесі професійної підготовки. У результаті формувального експерименту була підтверджена результативність спеціально створеного дизайн- освітнього середовища та методичної системи, навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах

Зазначене переконливо засвідчує, що автором дослідження виконане ґрунтовне науково-педагогічне дослідження, яке дозволило отримати якісно нові наукові знання, пов'язані з обґрунтуванням теоретичних і методичних засад навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах.

Водночас виконання такої складної і багатоаспектної роботи не обійшлося без окремих недоліків. До них можна віднести такі:

1. В дисертації зроблено переважно наголос на організаційно-педагогічних та методичних аспектах навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах. Водночас недостатньо

розкритим залишилося питання змістового осмислення етнодизайну як естетичної категорії та форми відображення етнонаціонального ставлення до прекрасного в природному, предметному, соціальному та мистецькому середовищі.

2. В дисертаційній роботі не знайшли конкретного висвітлення соціологічні аспекти художньо-естетичного діалогу студентів мистецьких навчальних закладів з об'єктами етнодизайну, їх уміння самостійно сприймати, оцінювати та творчо інтерпретувати дизайнерські вироби.
3. Автору дослідження варто було розкрити структуру та особливості прояву етнодизайнерської свідомості студентів вищих мистецьких навчальних закладів, засвідчити динаміку розвитку та збагачення їх почуттів, знань, понять, уявлень, потреб та інтересів у сфері етнодизайну на матеріалі експериментальної роботи.
4. Дисертація набула б більш глибокого і переконливого змісту, якби автор здійснив порівняльний аналіз дидактичних і методичних систем та досвіду, пов'язаного із забезпеченням навчання етнодизайну студентів в окремих регіонах та навчальних закладах України.
5. На жаль, в дисертації відсутні результати навчання етнодизайну студентів, які варто було продемонструвати в додатках у формі художньо-творчих робіт, проектів, оцінних суджень, висловлювань тощо.
6. В дисертаційній роботі варто було більш глибоко розкрити зміст існуючих суперечностей, проблемних ситуацій, які супроводжували процес навчання етнодизайну студентів вищих мистецьких навчальних закладів.

Зазначені зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають в цілому на позитивну оцінку виконаної дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Дисертація А.А.Руденченко є актуальним, самостійним, завершеним дослідженням, в якому обґрунтовано теоретичні і методичні засади навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах, що дозволило отримати якісно нові наукові знання і тим самим збагатити теорію і методику навчання в системі дизайн-освіти. Автор дослідження – Руденченко Алла Андріївна цілком заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія і методика навчання (технічні дисципліни).

Офіційний опонент –
член-кореспондент НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор
кафедри загальноправових та
соціально-гуманітарних дисциплін
Херсонського факультету Одеського
державного університету внутрішніх
справ В.Г.Бутенко

Підпис проф. Бутенка В.Г.
засвідчую О.Г.Берило